

Kurs rozszerzony języka Python

Wykład 6.

Marcin Młotkowski

10 listopada 2023

Plan wykładu

- 1 Callable objects
- 2 Wątki
 - Wprowadzenie
 - Wersja wieloprocessorowa
- 3 Kiedy wątki, kiedy procesy
- 4 Współpraca między wątkami i procesami
 - Dzielenie się zasobami
 - Zmienne warunkowe
 - Komunikacja między procesami
- 5 Programowanie asynchroniczne

Plan wykładu

- 1 Callable objects
- 2 Wątki
 - Wprowadzenie
 - Wersja wieloprocessorowa
- 3 Kiedy wątki, kiedy procesy
- 4 Współpraca między wątkami i procesami
 - Dzielenie się zasobami
 - Zmienne warunkowe
 - Komunikacja między procesami
- 5 Programowanie asynchroniczne

Wszystko jest obiektem.

Wszystko jest obiektem.

A funkcje?

Przykład

```
def foo(x):  
    return 2*x  
  
dir(foo)
```

Przykład

```
def foo(x):  
    return 2*x
```

```
dir(foo)
```

```
['__call__', '__class__', '__closure__', '__code__',  
 '__init__', '__init_subclass__', '__kwdefaults__',  
 '__str__', '__subclasshook__', ...]
```

Elementy wykonywalne (ang. *callable*)

Są to te elementy języka Python, które można wywoływać jak funkcję.

Elementy wykonywalne (ang. *callable*)

Są to te elementy języka Python, które można wywoływać jak funkcję.

Przykłady:

- funkcje i metody wbudowane;
- funkcje zdefiniowane przez użytkownika;
- metody obiektu;
- klasy (tworzenie nowego obiektu);
- obiekty implementujące metodę `__call__`.

Przykład obiektu wykonywalnego

```
class Potrojenie:
    def __call__(self, n):
        return self.podwojenie(n) + n

    def podwojenie(self, n):
        return n + n
```

Własny licznik

```
licznik() # zwraca 1  
licznik() # zwraca 2  
licznik() # zwraca 3
```

Własny licznik

```
licznik() # zwraca 1  
licznik() # zwraca 2  
licznik() # zwraca 3
```

```
class Licznik:  
    def __init__(self):  
        self.licznik = 0  
    def __call__(self):  
        self.licznik += 1  
        return self.licznik
```

```
licznik = Licznik()
```

Plan wykładu

- 1 Callable objects
- 2 Wątki
 - Wprowadzenie
 - Wersja wieloprocessorowa
- 3 Kiedy wątki, kiedy procesy
- 4 Współpraca między wątkami i procesami
 - Dzielenie się zasobami
 - Zmienne warunkowe
 - Komunikacja między procesami
- 5 Programowanie asynchroniczne

Wstęp

Z Wikipedii:

Wątek (ang. thread) — to jednostka wykonawcza w obrębie jednego procesu, będąca kolejnym ciągiem instrukcji wykonywanym w obrębie tych samych danych (w tej samej przestrzeni adresowej).

Wątki tego samego procesu korzystają ze wspólnego kodu i danych, mają jednak oddzielne stosy.

Po co używać wątków

- zrównoleżenie wolnych operacji wejścia/wyjścia (ściągnięcie pliku/obsługa interfejsu)
- jednoczesna obsługa wielu operacji, np. serwery WWW

Moduły wątków w Pythonie

- `_thread`: niskopoziomowa biblioteka
- `threading`: wysokopoziomowa biblioteka, korzysta z `_thread`;
- `multiprocessing`
- `concurrent.futures`
- `asyncio`

Jak korzystać z wątków (1. sposób)

```
import threading

class MojWatek(threading.Thread):

    def __init__(self):
        threading.Thread.__init__(self)

    def run(self):
        """Operacje wykonywane w wątku"""
        pass
```

Jak korzystać z wątków (2. sposób)

```
from threading import Thread

th1 = Thread(target=Licznik())
th1 = Thread(target=lambda x, y: x * y, args(2, 3))
```

Przykładowe zadanie

Badanie pierwszości liczby.

Zbadanie podzielności przez kolejne liczby, ale rozdzielimy pracę na różne wątki.

Podział przedziału na podprzedziały

```
def split_domain(m, n, k):  
    """Przedział [m, n) dzielimy na k mniej więcej  
    równych odcinków"""  
    assert m < n  
    assert k < n - m  
  
    interwal = (n - m) // k  
  
    wynik = [ (m + interwal * i, m + interwal * (i + 1))  
              for i in range(k) ]  
    wynik[-1] = (m + interwal * (k - 1), n)  
    return wynik
```

Testowanie pierwszości w przedziale

```
def test_prim(k, m, n):  
    for i in range(m, n):  
        if k % i == 0:  
            return False  
    return True
```

Rozdzielanie pracy na wątki

- strategia 1** ile przedziałów tyle wątków: wątek wykonuje zadanie dla jednego przedziału i kończy pracę;
- strategia 2** jest mniej wątków niż zadań, jeden wątek może wykonać wiele zadań.

Implementacja 1. strategii

```
liczba = 2**19 - 1
```

```
przedzialy = split_domian(2, liczba, 10)
```

```
ths = [ Thread(target=test_prim, args=(liczba, *para)  
          for para in przedzialy ]
```

```
# wystartowanie watkow
```

```
[ th.start() for th in ths ]
```

Implementacja 2. strategii

- tworzymy kolejkę `shared_queue` z zadaniami do wykonania;
- uruchamiamy pewną liczbę wątków, tzw. workerów; które pobierają z kolejki zadania i je wykonują; po wykonaniu czekają na kolejne zadanie.

Zadanie

Zadanie

Jest to krotka (f, arg) , gdzie f to pewna funkcja, a arg to argumenty tej funkcji.

shared_queue

Obiekt klasy `queue.Queue()` dedykowany do pracy z wątkami.
Podstawowe metody:

- `.put(item)` włożenie elementu do kolejki;

- `.get()` pobranie elementu z kolejki lub czekanie aż się coś tam pojawi.

Implementacja workera

```
def worker(shared_queue):  
  
    while True:  
        item = shared_queue.get()  
  
        # sygnał końca pracy  
        if item is None:  
            break  
  
        f, arg = item  
        wynik = f(*arg)  
        print(f"{f.__name__}({arg}) = {wynik}")  
  
        shared_queue.task_done()
```

Utworzenie i uruchomienie workerów

```
import threading, queue

shared_queue = queue.Queue()

watki = [ threading.Thread(target=worker,
                           args=(shared_queue, ))
          for _ in range(4) ]
[ w.start() for w in watki ]
```

Przygotowanie zadań

```
for pair in split_domain(2, liczba, 10):  
    arg = (liczba, *pair)  
    shared_queue.put((suma, arg))
```

```
# sygnał dla workerów końca pracy  
[ shared_queue.put(None) for w in watki ]
```

Gotowe! Prawie;-)

Zbieranie wyników

Słownik na wyniki: kluczem jest zadanie, wartością wynik

```
wyniki = {}
```

Zbieranie wyników

Słownik na wyniki: kluczem jest zadanie, wartością wynik

```
wyniki = {}
```

Przekazanie słownika do workera:

```
watki = [ Thread(target=worker,  
                 args=(shared_queue, wyniki))  
          for _ in range(4) ]
```

Zbieranie wyników

Słownik na wyniki: kluczem jest zadanie, wartością wynik

```
wyniki = {}
```

Przekazanie słownika do workera:

```
watki = [ Thread(target=worker,  
                 args=(shared_queue, wyniki))  
          for _ in range(4) ]
```

Przekazanie wyniku w workerze

```
def worker(shared_queue, wyniki):  
    ...  
    wynik = f(*arg)  
    wyniki[(f, arg)] = wynik  
    ...
```

Zbieranie wyników

Problem

Musimy poczekać, aż wszystkie wątki skończą pracę, by zbadać zawartość słownika wyników.

Zbieranie wyników

Problem

Musimy poczekać, aż wszystkie wątki skończą pracę, by zbadać zawartość słownika wyniki.

Rozwiązanie

```
[ t.join() for t in ths ]  
print(wyniki)
```

Wieloprocessorowość

Jak mamy wiele procesorów, to może da się je wykorzystać:
`multiprocessing`

Zmiany

```
import multiprocessing as mp

shared_queue = mp.JoinableQueue()

watki = [ mp.Process(target=worker,
                    args=(shared_queue, wyniki))
          for _ in range(5) ]
```

Zbieranie wyników

Problem

Każdy proces ma własną pamięć, więc każdy ma własny słownik.

Zbieranie wyników

Problem

Każdy proces ma własną pamięć, więc każdy ma własny słownik.

Rozwiązanie: zarządca pamięci

```
manager = mp.Manager()
```

```
wyniki = manager.dict()
```

Proste rozwiązanie

Jeden program, wiele danych.

```
from multiprocessing import Pool
```

```
args = [ (liczba, *pair)
```

```
         for pair in split_domain(2, liczba, 8)]
```

```
with Pool(8) as p:
```

```
    wynik = p.map(test_prim, args)
```

Zmienna wynik jest wektorem wartości zwróconych przez poszczególne wątki.

Plan wykładu

- 1 Callable objects
- 2 Wątki
 - Wprowadzenie
 - Wersja wieloprocessorowa
- 3 Kiedy wątki, kiedy procesy
- 4 Współpraca między wątkami i procesami
 - Dzielenie się zasobami
 - Zmienne warunkowe
 - Komunikacja między procesami
- 5 Programowanie asynchroniczne

Źródło: Wikimedia

Efektywność standardowych wątków

Global Interpreter Lock (GIL)

Tylko jeden wątek ma dostęp do bytcodeu.

Operacje I/O

GIL jest zwalniany podczas czekania na operacje We/Wy.

Pytanie: To kiedy używać wątków?

Pytanie: To kiedy używać wątków?

Odpowiedź: Jak mamy do czynienia z operacjami we/wy. Czyli: odczyt z dysku, komunikacja sieciowa.

multiprocessing

W przypadku wielu procesów, każdy proces ma swojego GIL'a.

Plan wykładu

- 1 Callable objects
- 2 Wątki
 - Wprowadzenie
 - Wersja wieloprocessorowa
- 3 Kiedy wątki, kiedy procesy
- 4 Współpraca między wątkami i procesami
 - Dzielenie się zasobami
 - Zmienne warunkowe
 - Komunikacja między procesami
- 5 Programowanie asynchroniczne

Jedna zmienna wiele wątków

```
licznik = 0
```

```
def worker():  
    global licznik  
    licznik = licznik + 1  
    ...
```

Zagadka

Jaka jest wartość zmiennej licznik na końcu programu?

Zagadka

Jaka jest wartość zmiennej licznik na końcu programu?

Teoria

Tyle, ile wątków

Zagadka

Jaka jest wartość zmiennej licznik na końcu programu?

Teoria

Tyle, ile wątków

Praktyka

Różnie ;-)

Operacje atomowe?

```
i = i + 1
```

```
LOADFAST 0
```

```
LOAD_CONST 1
```

```
BINARY_ADD
```

```
STORE_FAST 0
```

Operacje atomowe?

```
i = i + 1
```

```
LOADFAST 0  
LOAD_CONST 1  
BINARY_ADD  
STORE_FAST 0
```

```
i = i + 1
```

```
LOADFAST 0  
LOAD_CONST 1  
BINARY_ADD  
STORE_FAST 0
```

Blokady

```
licznik = 0
lock = Lock()

def worker():
    global lock
    global licznik

    lock.acquire()
    total_distance = total_distance + 1
    lock.release()

    ...
```

Inne blokady

RLock

Wątek może założyć blokadę dowolną liczbę razy, i tyleż razy musi ją zwolnić. Bardzo spowalnia program.

Semaphore

Blokadę można założyć ustaloną liczbę razy:

```
sem = Semaphore(3)
sem.acquire()
sem.acquire()
sem.acquire()
sem.acquire() # blokada
```

Czekanie na zasób

Jeden wątek (barman) nalewa mleko do szklanki, drugi (klient) czeka na napełnienie szklanki do pełna i wypija mleko. Szklanka jest pełna, gdy jej wartość jest 5, pusta: 0.

Implementacja picia mleka

```
lck = Lock()
```

Nalewanie:

```
lck.acquire()  
for i in range(5):  
    szklanka_mleka = szklanka_mleka + 1  
lck.release()
```

Wypijanie:

```
while szklanka_mleka != 5: pass #!!!  
  
lck.acquire()  
while szklanka_mleka > 0:  
    szklanka_mleka = szklanka_mleka - 1  
lck.release()
```


Zmienne warunkowe

Mechanizm który pozwala na usypianie i budzenie wątków.

Implementacja

```
lck = threading.Condition()
```

Konsumpcja:

```
lck.acquire()
while szklanka_mleka != 5:
    lck.wait()
while szklanka_mleka > 0:
    szklanka_mleka = szklanka_mleka - 1
lck.release()
```

Nalewanie:

```
lck.acquire()
for i in range(5):
    szklanka_mleka = szklanka_mleka + 1
lck.notify()
lck.release()
```

Zmienne warunkowe

- Zmienne warunkowe są zmiennymi działającymi jak blokady (`acquire()`, `release()`);
- metoda `wait()` zwalnia blokadę i usypia bieżący wątek;
- metoda `notify()` budzi jeden z uśpionych wątków (na tej zmiennej warunkowej), `notifyAll()` budzi wszystkie uśpione wątki.

Wady takiego mechanizmu

- jest tylko jedna szklanka, można do niej tylko nalewać albo tylko z niej pić;
- barman nie może nalać więcej szklanek na zapas i iść do domu

Bezpieczne struktury

Thread-safety

Struktura danych jest *thread-safe*, jeśli może być bezpiecznie używana w środowisku wielowątkowym.

Struktury danych do programów wielowątkowych

Klasa Queue:

- Jest to kolejka FIFO, thread-safe;
- Konstruktor: `Queue(rozmiar)`
- pobranie elementu (z usunięciem): `.get()`; gdy kolejka jest pusta zgłasza wyjątek `Empty`
- `.get(True)`: gdy kolejka jest pusta, wątek jest usypiany;
- umieszczenie elementu: `.put(element)`, gdy kolejka jest pełna to zgłaszany jest wyjątek `Full`;
- umieszczenie elementu: `.put(element, True)`, gdy kolejka jest pełna wątek jest usypiany;
- `.full()`, `.empty()`

Warianty klasy Queue

- LifoQueue
- PriorityQueue

Bar mleczny: inne rozwiązanie

```
def mlekopij(q):  
    while True:  
        szklanka_mleka = q.get()  
        q.task_done()  
  
q = queue.Queue()  
m = threading.Thread(target=mlekopij, args=(q,))  
m.start()  
  
for mleczko in bar_mleczny:  
    q.put(mleczko)  
  
q.join()  
m.join()
```


Wymiana informacji między procesami

`multiprocessing.Value`

```
val = Value("i", 0)
```

```
...
```

```
val.value = 512
```

Wymiana informacji między procesami

multiprocessing.Value

```
val = Value("i", 0)
```

```
...
```

```
val.value = 512
```

multiprocessing.Queue

```
q = Queue()
```

```
...
```

```
q.put(wartosc)
```

```
q.get()
```

Komunikacja synchroniczna

```
par_conn, child_conn = Pipe()
...
child_conn.send([1, "dwa", 3.0])
...
print(par_conn.recv())
```

Plan wykładu

- 1 Callable objects
- 2 Wątki
 - Wprowadzenie
 - Wersja wieloprocessorowa
- 3 Kiedy wątki, kiedy procesy
- 4 Współpraca między wątkami i procesami
 - Dzielenie się zasobami
 - Zmienne warunkowe
 - Komunikacja między procesami
- 5 Programowanie asynchroniczne

Współprogramy (*ang. coroutines*)

Współprogram

Pewien rodzaj podprogramu (procedury, funkcji etc.), który może zostać zawieszony a sterowanie jest przekazywane do innego współprogramu.

Współprogramy (*ang. coroutines*)

Współprogram

Pewien rodzaj podprogramu (procedury, funkcji etc.), który może zostać zawieszony a sterowanie jest przekazywane do innego współprogramu.

Czasem niektórzy mówią *korutyny*.

Współprogramy w Pythonie

Deklarowanie współprogramu:

```
async def foo():  
    ...  
    await obiekt  
    ...
```

To nie funkcja, a raczej generator.

Zawieszanie działania programu

`await` obiekt

Obiekt powinien być *awaitable*. Np. `time.sleep()`.

Uruchomienie

Pojedynczy współprogram

```
import asyncio

asyncio.run(foo())
```

Lista współprogramów

```
import asyncio

wspolprogramy = [<lista współprogramów>]

await asyncio.gather(*wspolprogramy)
```

Wyszukanie słowa Python w plikach

Poszukamy słowa "Python" w plikach synchronicznie i asynchronicznie.

Przeszukiwanie plików

```
def szukanie(path):  
    for item in os.listdir(path):  
        fullname = os.path.join(path, item)  
        if os.path.isfile(fullname):  
            find(fullname)
```

Sprawdzenie

```
def find(fname):  
    with open(fname, 'rb') as fh:  
        content = fh.read()  
    if b"python" in content:  
        print(f"Znalazłem w {fname} :)")  
        return True  
    print(f"Nie ma {fname} :(")  
    return False
```

```
szukanie("/tmp/dane/Pictures")
```

Zbieranie plików

```
async def szukanie(path):  
    coros = []  
    for item in os.listdir(path):  
        fullname = os.path.join(path, item)  
        if os.path.isfile(fullname):  
            coros.append(find(fullname))  
    await asyncio.gather(*coros)  
  
asyncio.run(szukanie("/tmp/dane/Pictures"))
```

Wersja asynchroniczna

```
import aiofiles

async def find(fname):
    async with aiofiles.open(fname, mode='rb') as fh:
        content = await fh.read()
    if b'python' in content:
        print(f"{fname}: znalazłem")
        return True
    print(f"{fname}: nie ma:")
    return False
```